

DE VEELZIJDIGE TO.

Spel in 3 bedrijven. Rollen:

Narrator:	Annie
To	Greet
Jan	Jan
Diverse rollen	Aad Herman Tonny Wiet

Akte I : Het Patronaat:

Narrator: Geacht publiek. Wij bieden U hier een tooneelspel aan, dat eenigszins anders wordt opgevoerd, dat de spelen in de Stads-Doelen. Hier zitten wij, en daar zit U; wij spreken en U luistert toe; wij stellen iets voor en beelden iets uit, en U tracht het gebodene te begrijpen. Welnu: deze drie dingen heeft ons spel met het Residentie-tooneel gemeen. En voor heel den rest wijken wij van hen af... Ik zou haast zeggen: wij volgen een meer Middel-eeuwsche geest, doordat wij afstand doen van plaats, tijd, actie en ruimte.... Wij laten iets meer aan Uw fantasie, dus aan Uw "zelf-werkzaamheid", over. Ik hoop, dat deze nieuwe manier van tooneelspelen, (ons opgedrongen door de omstandigheid, dat wij geen tijd meer hadden om rollen te leeren) U bevallen zal.

Ik wil beginnen met mij-zelf voor te stellen: als de "Narrator", de figuur, die U de actie verteld. Ik ben het decor, de handeling, de plaats, de ruimte en de tijd.... U luistert maar naar mij, en U weet, waar U bent, wat U ziet, wat er gebeurd, afijn, waar U aan toe-bent. En zie hier de "spelers. Deze hier (wijst aan) stelt de mannelijke helft van ons het nieuwe verloofden-span voor; deze hier de daarbij-behoorende vrouwelijke helft, en wat U verder nog aan levende wezens rond deze tafel bemerkt, zal de overige wisselende rollen vertolken. *voor hoover hij met het gezicht naar de tafel gevend zitten.*

Wat wij spelen gaan is getiteld: DE VEELZIJDIGE TO, een titel die voor zich-zelf spreekt. Het is een spelletje in 3 bedrijven, en vaak wisselend van decor.

rust.

le Bedrijf. To op het patronaat. Op de trap zitten Arie en Manus, twee welbekende straat-vlegels uit de Delftsche wereld. Hun kleeding wijkt af van het hier-vertoonde, naarmate U fantasie zich beter een welgekleede Hollandsche straatjongen kan voorstellen. *Herman is Manus en Aad is Arie.*

Luistert U ?

Arie: Zeg Manus, we hebben een nieuwe juf

Manus: Ik heb het gezien... Die heeft ook haar jeugd niet op water en brood doorgebracht, zeg. Haar pap-leverancier kan haar foto wel als reclame in zijn etalage hangen.....

Arie: Ja, ze lijkt mij ook wel potig.... Willen we probeeren, hoe sterk ze is ?

Manus: Ja joh; we zullen eens met haar vechten...

Arie: Vechten ? Niks hoor, doe jij dat maar alleen ! Ik ben nog niet in een begrafenis-fonds...

Manus: Kom joh; doe niet zoo flauw ! Jij d'r beenen en xj ik d'r hoofd.... We hebben ze zòò tegen het vloertje...

Narrator: Geacht publiek: ook WIJ kennen een terzijde-gesproken woord; Wanneer een der spelers iets tegen het plafond zegt, dan wil dat zeggen: »terzijde», en de mede-spelers ~~watankhax~~ hooren het dus niet.

Arie: Ik heb eigenlijk een hekel aan vechten....

Manus: Och kom; dus hij d'r beenen en ik d'r hoofd....

Arie: (terzijde) Nee hoor, dat WAAG ik niet... Mij lijkt ze te potig! (gewoon) Afijn, mij ook goed! Maar ze VECHT toch niet... 't Is toch een »dame».... Ik vind, dat we het toch maar niet moesten doen, Manus; als de Pater het ziet.....

Narrator: To komt binnen.

A en M. Juf, wat gaan we doen ?....

To Weet je wat ? we gaan voetballen....

Manus: (zacht tegen Arie) Arie, we zullen d'r pootje lappen....

Arie: Goed, maar als IK aan de andere kant van het veld ben, hoor...

Manus: Schijtlaars....

Arie: Bluf-goozer....

To: (geeft Arie een draai om de ooren) Foel, wat een woorden.

Narrator: Er ontstaat een formeele vechtpartij, waarin To zegeviert, en Arie met zijn sombere voorgevoelens gelijk krijgt: hij krijgt 'n paar geduchte opstoppers, en men is eens-en-voorgoed overkij tuigd van het machts-prestige, dat van To's robuuste gestalte uitgaat.

Op het voetbalveld:

Manus: Juf moet middenvoor zijn... Bij ons hoor....

Arie: Nee, bij ons, bij ons...

Manus: Hou je groote kop, joh; de juf is bij ons, niet waar juf ?

To: Ik ben bij allebei de kanten...

Manus: Hihihhi, de juf KAN niet eens voetballen.... Hoe kan dat nou.. Aan allebei de kanten... Hihihhi....

To: Als IK zeg, dat dat kan, dan kan dat ook, verstaan ? En nou vooruit ! Met klessen maak je geen doelpunten....

Narrator: Ze gaan spelen. To trapt de bal naar de kant, die haar het geschikst uitkomt, en helpt, wanneer ze even de balans over de sterkte der partijen heeft opgemaakt, de zwakste partij. Manus, de aanvoerder van de sterkste ploeg vindt dit »gemeen», en lapt de vrouwelijke »captain» van de tegenpartij »pootje». To valt, heel gracieus overigens, zeer bedacht op de regels der welvoegelijkheid. Jan, die met de middeengroep te kijken stond, schiet haar te hulp, achterhaalt de misdadiger, geeft hem, buiten de reglementaire »free-cick» ook nog een liefelijke afstraffing, en plaatst zich weer langs het lijntje. To krijgt nu ineens den bal, zwaait er met haar been overheen, herstelt zich subiet, grijpt met vrouwelijke logica den bal van den grond in haar handen, en slingert hem met een forsche worp over den uitvallenden doelverdediger heen, het doel in. De tegenpartij staat perplex, maar de anderen juichen. Het is nu tevens tijd, want To maakt en een eind aan (omdat te het raadzamer vindt eerst thuis de regels der voetbalkunst even door te nemen), en zoo eindigt deze spannende match met een doelpunt, door haar gemaakt. To wordt zonder verdere formaliteiten door haar enthousiaste medespelers in triumph rond het veld gedragen, onder helsch lawaai en donderende protesten van haar-zelf en van de teleurgestelde tegenpartij. Haar naam als voetbalspeelster is in ieder geval gemaakt....

Manus: Dat is gemeen... Dat was »hands», ik zag het duidelijk... Die juf kent er niets van... IK doe voortaan niet meer mee...

Arie: Maar wij hebben het lekker gewonnen...

Manus: Nie-waar... Het was zuiver »hands». En de juf liet ophouden, omdat ze bang was, dat ze het anders verliezen zou

Arie: En JIJ hebt hier lekker niets te vertellen. Als de JUF het zegt, dan IS het zoo...
Manus: De volgende keer neem ik mijn groote broer mee..., die is scheidsrechter geweest bij de Juniores van D.H.L. En als de juf niet naar hem luistert, stuurt hij haar ijskoud het veld af....
Narrator: Allen gaan af.

EEN week later. To loopt belast en beladen door de stad met tien hengelstokken en simmetjes. Herman is een vreedzame ingezetene der stad Delft, en Wiet een slagerejongen. Ton is een brave politie-agent, die in moet staan voor het getrouw nalieven der gemeente-verordeningen. Aad is een jongen.

Herman: Juf, kan ik een hengel van je koopen?
To: Nee, dat gaat niet, ik heb ze zelf nodig.
Wiet: Zeg juf, ga je hamsteren?
To: Ik DENK er niet aan... Dat mag toch niet?!
Wiet: Zoo'n aardig grietje, en die denkt nog wel, dat ze TIEN hengels nodig heeft, om een aardige jongen aan de haak te krijgen... Juf, waar ga je ergens zitten? Ik kom vast eens kijken, als ik in de buurt kom...
To: (tegen Herman) Meneer, weet U waar hier in de buurt ook goudvisschen zitten?
Wiet: Hahaha, GOUDVISSCHEN... Je bent niet gauw tevreden... Moet hij nog centen hebben ook? Je moet je hengels maar eens bij Rothschild uitleggen! Maar dan moet je nog een heel eindje loopen, hoor, met die dingen...
Herman: Goudvisschen juffrouw? Die zitten bij Pannevis...
Wiet: Maar die vangt ze met een schepnetje, hoor... Daar kan je je hengels gerust voor thuis laten... Als je maar een dikke portemonnaie meeneemt...
Narrator: Een uurtje later zit To met 9 jongens aan de Nootdorpsche plas.
Aad: Juf, ik heb beet....
To: Haal op, joh....
Aad: Ik kan hem er niet uitkrijgen, juf... Help eens effe...
To: Je trekt niet....
Aad: Ik geloof, dat er iets anders aanzit, juf... Of zouden er hier walvisschen zitten?
To: Welnee, we zijn niet ~~m~~ bij Pannevis....
Aad: Ha juf, daar komt-ie.... Ohhhh, 't is een ouwe schoen...
To: Stik....
Aad: Wat zei U, juf?
To: Niets.
Aad: Juf, ik neem hem mee; hij is nog beter dan de schoenen die ik aanheb...
Narrator: En ze hengelden....
Ton: Zoo juffie? Aan het hengelen met je jongens?
To: 't Zijn MIJN jongens niet, hoor...
Ton: Oh, ik dacht al.... Anders hadden er minstens ~~z~~ drie drieelingen bij moeten zijn....
To: Vent, hou op met je klespraatjes....
Ton: WAT zegt U? Kletspraatjes? Mag ik U bewijs eens zien?
To (terzijde) Zou hij een visch-akte bedoelen? DAN ben ik de sigaar... (gewoon) Alstablief....
Ton: Een rijbewijs? Nee juffie....
To: Hier dan...
Ton: Rooie-Kruis-diploma? Daar heb ik ook niets aan...
To: Wat moet je dan hebben? Hier....
Ton: Toegangsbewijs voor de ijsbaan? Heeft DAT er wat mee te maken?

To: Minstens het water, zou ik denken....
 Ton: (kwaad) Nou geen malligheid, juf.... Gauw, schiet op...
 To: Man, je hebt nu bijna alles al van me gehad... Ch wacht, daar heb ik toch nog wat... Hier..
 Ton: Lidmaatschap K&O... In naam der wet: Uw VISCHAKTE a.u.b.....
 To: O.... VISCHAKTE,... VISCH---AKTE,.... Man had dat INEENS gezegd.
 Ton: Geef op dan!
 To: Nee, een VISCHAKTE heb ik niet! Waar heb je DIE voor nodig?
 Ton: Om te VISSCHEN natuurlijk...
 To: Maar man, dat doe IK met een k hengel....
 Ton: Uw naam en adres....
 Aad: (schreeuwt) Juf, geef hem lekker een valsch adres....
 Ton: Hoort dat snotjong bij U ?
 To: Ja ?
 Ton: Hengels hier, en U hoort er nog wel meer van....
 To: Moet je "dat snotjong" ook nog hebben ?
 Ton: En als U Uw brutale mond niet houdt.....
 Narrator: En ziedaar dus To met haar "jongens"..... Einde 1e Bedrijf.
 Doek.

Akte II : Hulp in de Huishouding:

Narrator: Het doek gaat op, en U staat in de Pieterstraat, waar U een gesprek afluistert tussehen jffrouw Jansen, voorgesteld door Wiet (deze staat op en buigt), juffrouw Pietersen, voorgesteld door Herman (dito) en juffrouw Gerritsen, voorgesteld door Aad.
 Jansen: Wat is die juffr. toch laat! Juffr. Klaassen zal wel liggen wachten. 't Is de beurt geloof ik van die juffr. v.d.Meer...
 Pietersen: Mensch, door dat ijs... Als ze nog komt, is het een engel van een kind, 'tis zonde dat ik het zeg...
 Gerritsen: En zoo gratis kedoo voor niks heelemaal.... Je kan zoo rustig je hebben-en -houwen aan d'r overlaten, he?
 Jansen: Geen stoffie laat ze achter....
 Pietersen: Hihhi, als ze dat alles mee naar huis nam, zou het daar wel een vulle boel zijn... 'tis zonde dak 't zeg, maar waar heit zoo'n meid ZIN in, zou je zeggen... D'r moeder zal 't wel erg vinden, zoo'n beste huishoudelijke kracht te moeten missen....
 Gerritsen: En ze kan zoo van alles he? Zelfs koekjes bakt ze...
 Jansen: Ja, ik kwam ze laatst tegen op de Hippolytusbuurt met een grote zak. Ze zei, dat er allemaal eigen-gebakken koekjes inzaten. Maar dat mag je niet verder vertellen...
 Pietersen: En eergisteren bracht ze voor al haar klantjes aardappelen mee, ze hadden er thuis plenty, zei ze...
 Narrator: En gisteren aten ze daarom aan den Haagweg bruine boenen, bij gebrek aan.... aardappelen...
 Gerritsen: Zeg vrouw Jansen; je weet toch ZEKER dat ze niet getrouwd is? M'n man zag ze laatst met 'n stuk of 14 kinderen loopen. 't leek net 'n moeder, zeet-ie. Maar smerig dat ze z d'r uit zagen. Ze had zeker geen punten meer om zaddoeken te koop...
 Jansen: Gut mensch, dat waren zeker de kinderen van vrouw van Schagen... Dat ze daâr de straat nog mee op durft...
 Gerritsen: Met zuster Rosa he? Ze zal wel non worden...
 Pieterseb: Dat denk ik ook...
 Jansen: En ik ook...
 Narrator: Meteen komen Jan en To samen op. De buurvrouwen slaan, nu ze hun voorspellingen zoo wreedaardig mislukt zien haastig op de vlucht.

Akte III. De Congregatie.

Narrator: Een andere werkzaamheid, die na Hulp in de Huishouding een belangrijk deel van To' tijd vraagt is de congregatie. Het jaarlijksche feest is op komst, en wij laten de week passeeren, die aan de groote dag voorafgaat. Het doek gaat op: Maangag-avond aan den Haagweg: tooneelrepetitie. Spel van Serafijnen en Cherubijnen !!! Rolverdeeling: Aad, Eerste Engel MET vleugels; Herman, eerste Engel ZONDER vleugels; Aad Tonny, tweede Engel ZONDER vleugels, maar MET kroontje; Corrie: Michaël; Wiet: Beëlzebub.

Aad: Ohhhh,... ik, hoog verheven Cherubijn....
To: Nee kind, dat is niet goed...
Herman: Wil IK die rol maar niet nemen?
To: Je hebt hier niets te NEMEN ! IK ben de baas hier...
Aad: Ohhhh,... ik, hoog verheven....
Corrie: Dat lijkt toch nergens op... Dat kind maakt er nikss van...
Aad: Ohhhh,... ik, hoog...
To: Wèèr fout. Schei d'r maar mee uit... We BLIJVEN niet zeuren. Laten we Michaël maar eens nemen.
Corrie: Ik, beheerder der hemelen sleutelbos...
Tonny: SleutelBOS !!! Wat klinkt dat huishoudelijk!!! En dat in de hemel !! Hahaha, Michaël met 'n sleutelBOS....!!! Eèn sleuteltje voor de provisiekast, eèn voor het vagevuur, eèn voor de huisdeur en eèn voor het kerk-kussen....
Herman: En vergeet het contact-sleuteltje voor de hemel-omnibus niet...
To: Schei nou eens uit met die flauwekul... Ze doet het goed.... Vooruit, de volgende: Tweede engel MET vleugel, maar ZONDER kroontje....
Tonny: Nee, eerst Beëlzebub...
Wiet: (met gemaakte basstem) Ik ben Beëlzebub, der duivelen...
To: IK ben de regisseur: Eerst de tweede engel.
Corrie: Welnee To, je weet er niks van...
To: IK --- BEN --- DE --- REGISSEUR --- ...
Aad: Kind, doe niet zoo gek!! Stel je niet zoo aan!!
Ton: Ik schei er mee uit ! Dat ruzie-maken....
Jan: HalloX, To! Hoe gaat het ? Komt er al schot in ?
To: Lui, je ziet zelf maar wat er van komt!! Bonjour hoor! Zeg Jan, ga je mee wandelen ?
Jan: Tja, laten we gaan wandelen....
To: Lui: tot Woensdag, en zorg, dat je je rol kent....
Narrator: En daar gingen ze weer....
Dinsdag-avond: inlichtingen-avond betreffende dienstmeisjes. Mevrouw A: Tonny; Mevrouw B: Aad; Mevrouw C: Herman.
Ton: Ja juffrouw v.d.Meer: is die Truus Haring nog-al vertrouwd? Breekt ze veel? Heeft ze verkeerig? En hoeveel eet ze...???

To: Ze eet middelmatig.

Narrator: De telefoon:
Aad: Hallo? Met mevrouw B. Wat IS dat toch voor een meisje, die Ali Berg... De vorige was veel netter...
To: Ali is toch OOK heel netjes, hoor mevrouw...
Aad: Beter dan Dientje Klis? Of Agaat Overschie?
To: Oeh, de een is niet beter dan de ander hoor...
Aad: Goed! Ik kom nig wel eens praten. Goeden dag.
Ton.. Dus ze eet niet te veel? Dan probeer ik het maar eens.
Herman: Juffrouw, mijn meissie is ziek....
To: Wat mankeert ze dan?
Herman: Keelpijn, en last van haar maag, en dikke voeten....
To: Terstond in bed stoppen, en... veel melk.
Jan: Is het spreek-uur al afgeloopt, To? Willen we naar Noord-wijk gaan?

Ton: Bij acclamatie aangenomen! Zonder hoofdelijke stemming!!!
Allen: Lang leve de VOORZITSTER van de K.M.N.J.M.V.
Narrator: Schiet daar maar eens mee op! Nee, dan had zij er de meisjes van de Congregatie beter onder....
 Zaterdag-avond. Wel niet voor de congegatie, maar toch ook in dienst van het »culturele»werk... Het kortje »Audite Nova» aan de Vrijenbanschelaan,... Herman, Aad, Wiet, Ton en Corrie zijn de leden.

Herman: Zeg, wat heb ik gehoord? Komt Jan Petit zingen? Is dat waar?
Aad: Ja! Hij moet een goede stem hebben volgens To! En ik kan een steuntje goed gebruiken....
Ton: Waarom hebben ze HEM gekozen?
To: Nou, dat MAG toch wel?
Corrie: Oh, natuurlijk!!! Daar is ons nieuwe lid!
Wiet: Eerst een liedje voorzingen!!
Jan: (zingt) Alle eendjes zweemen in het water...(etc).
Herman: Geweldig, wat een stem! Aangenomen!
Wiet: Ik wist niet, dat die Petits ZOO goed zingen konden.
To: Nou, wat zei ik je??!!
Aad: Beginnen?
Jan: Als je het mij vraagt, ging ik net zoo lief nu maar een eindje wandelen! Ik ben er al heesch van!
To: Tja, laten we wat gaan wandelen....!

Narrator: Zondag-avond: de dag van de Congregatie!! To speelt vier dubbel-rollen op het tooneel, in plaats van uitgevallen meisjes, maar: het gaat goed! To houdt drie partijen in toon bij het koortje; maar: het gaat goed! To redt een situatie in een declamatie van het jongste Congregatie-lid; maar: het gaat goed! To houdt een liefdadigheids-tombola, en:.... ook DAT gaat goed...

To: VEEL mooie prijzen heb ik natuurlijk niet kunnen krijgen! Maar er is een mooie thee-muts en een leuk tafeltje met een aardig plantje! Ik hoop, dat Ali Berg het wint! Die meid heeft thuis TOCH al zoo weinig. Hup, daar gaat ie. Een reep chok!

Narrator: Rrrrrrrrrrrr-(allen draaien met hun gezichten mee met het rad van avonturen)-rrrrrrrr: Nr.275.

Aad: Ik heb nr.276. Jammer!
Ton: En ik nr.274.
Corrie: Wie is de gelukkige?
To: Ikkkk!!!!
Narrator: Rrrrrrrrrrrr. Nr.....11.
Wiet: Ik heb nr.10.
Herman: En ik 12. Ik heb ook nooit geluk!
To: Ik heb nr.11!!) Wat een snoezig armbandje....
Narrator: De thee-muts: Rrrrrrrrrrrrrrrrr: Nr.100.
Ton: Weer mis... Je zult zien: ik win niets....
Corrie: Alweer die To v.d.Meer....
Narrator: De hoofdprijs: het tafeltje: Rrrrrrrrrrrr: Nr.24184.
Aad: Ik geloof, dat ik enkel nieten heb....
Herman: Wie? Eénmaal, andermaal...!!!
To: Ik durf het bijna niet te zeggen: ik ben het ALWEER!)

XXXXXXXXXXXX
Ton: Toch sterk he? En WIJ hebben maar niets....
Aad: En nu krijgt ze aanstonds geloof ik van het Bestuur nog bloemen ook....!!! Ik zou me schamen....
Wiet: En dat noemen ze nou een »Liefdadigheids-tombola!
Corrie: Om de »kosten te dekken»...!!! Ik geloof, dat To er de kosten aardig uit heeft....!!!!

Narrator: En zoo eindigde de Zondag-avond, het derde bedrijf, en zoo eindigt ons spel! Ik hoop, dat U een betere kijk op ons Tootj ermede gekregen hebt! Over haar doen-eb-laten...! En TOCH zeg ik maar: het is te hoop, dat haar activiteit op allerlei gebied, vooral waar het haar liefde voor de minder-bedeelden betreft, door haar verloving niet moge afnemen! Doek.....